

τῆς ἀναλυτικῆς ἐπεξεργασίας ἐξασφαλίζει μικρότερα ἴσως ἀλλ' ἀσφαλῶς ἐδραιώ-
τερα συμπεράσματα διὰ μίαν περίοδον, ἢ ὅποια πολλὰ ἀκόμη ἐπεφυλάσσει εἰς
τὴν ἐπιστήμην.

Θ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιμελητῆς Ἀρχαιοτήτων

* * *

Dorothei Sidonii Carmen Astrologicum. Interpretationem Arabicam in
Linguam Anglican versam una cum Dorothei fragmentis et Graecis et La-
tinis Edidit **David Pingree (Bibliotheca Scriptorum Graeco-
rum et Romanorum Teubneriana)** Leipsig 1976 σελ. XIX+444.
Τιμὴ DDR 97. M.

Ἡ ἀντίληψις περὶ ἐπιδράσεως τῶν οὐρανίων σωμάτων ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης
μοίρας, περὶ ἀμοιβαίας μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς «συμπαθείας», ὑπῆρξε παν-
αρχαία. Ἐκ τῆς Μεσοποταμίας ἐκινήσασα καὶ διαδοθεῖσα εἰς Αἴγυπτον ἐξήσκη-
σεν εὐρυτάτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἰδίας ἐποχῆς, ὅτε
ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἤλθεν εἰς στενὴν μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν συνάφειαν.
Ἡ ἐν λόγῳ ἀντίληψις, λαβοῦσα κατὰ μίμησιν τῆς ἀστρονομίας μᾶλλον συγκε-
κριμένην μορφήν, τῆς ἀστρολογίας, ἐδέχετο ὅτι ἀπετέλει ἰδίαν ἐπιστήμην δυνα-
μένην διὰ γεωμετρικῶν μεθόδων νὰ προβλέψῃ τὰ ἐπὶ γῆς συμβησόμενα, καθ' ὃν
βαθμὸν ταῦτα ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν οὐρανίων φαινομένων. Εἶναι ἄξιον σημειώσεως
ὅτι διαπρεπῆ πνεύματα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος (διὰ τὰ περιορισθῶμεν μόνον
εἰς αὐτήν) συντάχθησαν πρὸς τὰ δόγματα τῆς ἀστρολογίας: οὕτω ὁ Ἴππαρχος
(τοῦ 2ου π.Χ. αἰ.) καὶ ὁ Πτολεμαῖος (127-48 μ.Χ.) ὑπῆρξαν συγγραφεῖς ἔρ-
γων περὶ ἀστρολογίας. Εἰς τὴν ἀστρολογίαν ἀναφέρεται καὶ τὸ εἰς ἐξάμετρος ἔρ-
γον τοῦ ἐκ Σιδῶνος Δωροθέου (τοῦ 1ου μ.Χ. αἰ.), τὸ ὅποιον ἐβασίλευτο ἐπὶ
τῶν περὶ ἀστρολογίας γνώσεων τῆς Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς, ἀπετέλεσε δὲ πηγὴν
ἐμπνεύσεως κατὰ χρόνους μεταγενεστέρους: τοῦτο συνάγεται ἐκ πολυαριθμῶν
μαρτυριῶν, ὡς τοῦ Μανέθωνος (1ου μ.Χ. αἰ.) καὶ τοῦ ὀλίγον μετ' αὐτὸν ζήσαντος
Ἀνουβιανός, ἐλεγειακοῦ ποιητοῦ, τοῦ ποιητοῦ Μαξίμου, ἀγνώστου ἐποχῆς (*Περὶ
Καταρχῶν*), τοῦ ἐκ Θηβῶν Ἡφαιστίανος (τοῦ 5ου μ.Χ. αἰ., *Ἀποτελεσματικά*),
τοῦ ἐξ Αἰγύπτου Ρητορίου (τῶν ἀρχῶν τοῦ 7ου αἰ.) καὶ ἄλλων. Τὸ ἔργον τοῦ
Δωροθέου, ἐν μέρει γνωστὸν διὰ τῶν ἀποσπασμάτων τῶν συλλεγόντων εἰς τὴν
ἐκδοσιν τοῦ V. Stegemann, *Die Fragmente des Dorotheus von Sidon*, Heidelberg
1939-1943, νῦν ἐκτίθεται, διὰ τῆς προκειμένης ἐκδόσεως τοῦ David Pingree, ἐκ
δύο Ἀραβικῶν χειρογράφων, τοῦ C (= Constantinopolitanus Yeni Cami 784)
καὶ τοῦ ἀπογράφου κώδικος B (= Berolinensis or. oct. 2663): πρόκειται περὶ
ἐρμηνείας ὑπὸ Umar ibn al-Farrukhan al-Tabari, περὶ τὸ 800 μ.Χ., ἐκ τῆς
Περσικῆς εἰς τὴν Ἀραβικὴν τοῦ κειμένου τοῦ Δωροθέου. Τὸ κείμενον τοῦτο, ὁμοῦ
μετ' ἄλλων ἑλληνικῶν καὶ ξένων κειμένων, εἶχε μεταφρασθῆ εἰς τὴν Περσικὴν
κατὰ παλαιότερους χρόνους, τῇ προτροπῇ τοῦ Πέρσου βσιλέως Ardashir ibn
Rabak (τοῦ 3ου μ.Χ. αἰ.). Ὁ ἐκδότης, μετὰ σύντομα προλεγόμενα (σελ. I—XIX),
παρέχει τὸ Ἀραβικὸν κείμενον μετ' Ἀγγλικῆς μεταφράσεως (σελ. 1—322), ἐπ-
άγει δὲ τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Λατινικὰ ἀποσπάσματα τοῦ Δωροθέου (σελ. 323—437).
Τὸ ἔργον κατακλείεται ὑπὸ λεπτομερῶν πινάκων ὀνομάτων, πραγμάτων καὶ χω-
ρίων (σελ. 438—444). Γενικῶς εἰπεῖν, ἡ ὅλη ἐκδοσις ἐγένετο μετὰ τῆς γνωστῆς
τῶν ἐκδόσεων Teubner ἐπιμελείας, ἀκριβείας καὶ πληρότητος, θὰ εἶναι δὲ λίαν
χρήσιμος εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰ πνευματικὰ ρεύματα τῆς ἑλληνιστικῆς
ἐποχῆς καὶ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐξελιξέως τῶν περὶ ἐπιστήμης ἀντιλήψεων κατὰ
τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Διδ. Φ.